

'comoditat', des d'on 'interès que paguem a canvi de les facilitats que ens atorguen', cf. angl. *commodities* 'provisions de primers aliments o matèries'.

Agitació, agitador, V. acte Aglà, V. gla Aglaçar, V. glaç Aglanar, aglaner, V. gla Aglapir, V. glapir Aglenya, V. glenya Aglevar, aplevat, V. gleva Aglomeració, V. glomerar Aglòs, aglòssia, V. glosa Aglutinació, aglutinador, -inar, aglutinina, V. gluten

Agmatologia, cpt. savi del gr. ἄγμα, -ατος 'fractura', i λόγος 'tractat'.

Agnàtic, 'que no té mandíbules', format sobre el gr. γνάθος 'barra, mandíbula', amb prefix privatiu ἀ-.

Agnació, agnat, agnatici, V. cunyat Agnicció, V. conèixer Agnocast, V. anyell Agnòstic, agnosticisme, V. conèixer Agnusdei, V. anyell Agomboiar, V. comboi (VIA) Agombol, agombolament, agombolar-se, V. gomboldar Agomfi, agomfiasi, V. golfo Agonal, agonia, agònic 'de l'agonia', V. angúnia Agònic 'que no forma angle', V. diagonal Agonistic, agonitzant, agonitzar, agondteta, V. angúnia

AGORA, 'plaça pública a Grècia', pres del grec ἀγορά 'aplec, reunió' i 'plaça pública', derivat de ἀγέλω 'aplego'. □ 1.ª doc.: 1911, Alomar.

CPT.: *Agorafòbia. Panegiric* [1695, Lacav.], pres del gr. πανηγυρικός 'discurs solemne en una reunió pública', derivat de πανηγυρίς 'reunió de tot el poble', cpt. de πάν 'tot' i un altre derivat de ἀγέλω 'aplego'; *panegirista* [1695, Lacav.].

Agosarat, V. gosar Agorrinar-se, -nat, V. garri Agossat, agossir-se, V. gos

AGOST, 'vuitè mes de l'any', del ll. vg. AGŪSTUS id., clàssic AUGŪSTUS, nom posat en memòria de l'emperador O. August. □ 1.ª doc.: fi S. XIII, *VidesR*.

Hi havia hagut, com en altres llengües romàniques, una variant fonètica, de pronúncia més relaxada, *aost*; a les *VidesR.*, traduïnt *kalendae augusti*, les trobem totes dues: «vuit dies en les kalendas d'agost» en el ms. bàsic P, «d'ahost» en B (144v1); fou especialment una forma rossellonesa, que retrobem en docs. de l'època: «li pagua, que li donem nombrantz, de mig mes de ffebrer, que fo guarda, entró a 8 dies del mes d'ahost», a. 1309 (Alart, *RLR* VIII, 57), i en un altre doc. de la comarca, de 1314 (*RLR* XXIX, 69), però ja *agost* en un de 1314 (*RLR* XXX, 263), forma que avui predomina i s'estén més o menys pertot, fins al capdamunt del Pallars (Cardós i Vall Ferrera, 1932-34), i *agósto* fins al capdamunt de Ribagorça (en els sectors, com Benasc, on la o final es conserva darrer grup de consonant, 1965).

DERIV.: *Agostar* (Gandesa, etc.) o *agostejar* [Lab. 1839; maestr.], mots d'ús i extensió més limitada en català que en castellà *agostar*, sobretot usats cap a l'Ebre i enllà; *agost(ej)ador, agostejament, agosteig. Agostenc* nat o pertanyent a l'agost [Lab. 1839], dit especialment de certs gèneres de peix i de certes me-

nes de fruits, en particular les figues, que a les Illes reben aquest nom distintiu quan no són *figues-flors* (allí molt ufanoses i excel·lents), d'on la dita comuna (mall., eiv.) «qui es menja ses flors, que es mengi ses *agostenques*» o «que no deixi ses *agostenques*» (Mn-AMAlcover): com a eivissenc trobo «qui es menja ses flors, que es mengi ses agostengues (*El Pittiuso*, 1967, p. 9), variant amb -g- que no tinc confirmada i que potser no és errada tipogràfica; *agostencó. Agoster, -era. Agostí. Agostis* (DFa.).

Agotador, agotament, agotar, V. gota

Agotoiat, eiv.: potser encreuament d'aclotellar/ acollatar amb agotar, amb dilació o-e > o-o, però com que aquells tenen -lat i no pas -yat en les zones de distinció de l i y(l), potser es parteix d'un derivat de colla 'escrot', com acollonit, -nat.

Agotzil, -tzir, V. algutzir

AGOTZONAT mall. [1885, AMAlcover, *Contarelles*], *agotzonar-se* [1896, id., *Rond.* I], no recollits pels diccionaris (ni DFgra. ni DAmen, ni Tomás Forteza) abans d'AlcM; els quals tampoc no recullen el sinònim *posar-se a l'agotzó* (que és sens dubte com s'ha d'anализar, i no pas, arbitràriament, com AlcM, a *la gotzó*); probablement també valdria més analitzar o separar a l'*agatzoneta* 'ajupit' (cast. *acurrucado, en cuclillas*, fr. *accroupi*), locució ja registrada pels DFgra. DAmen. (g-): deuen ser variants (mossàrabs o mossarabitzants?) del grup *acotzar-se, acatzar-se, ACOTAR-SE*, especialment pròximes a la forma cast. *agachado*; a separar del també mall. *gotzo* 'grassó' (DAmen. mal escrit *gozo* i *gozo*; no DFgra.; TForteza, *Gram.*, § 147, amb etimologia impossible) que pertany a la família de *butza* [ESBOTZAR], cf. Spitzer, *Lexikk.*, p. 28, 'panxa'. Per a la -tz- mossàrab, cf. el que dic de *gatzoll* (DALLA) i de *bronzol/brondo* (BASSETJA). *Agotnar-se (només DFa.) sembla que sigui errada tipogràfica o de còpia per *agotzonar-se*.

Agraciari, agraciat, V. gràcia (GRAT) Agradable, V. grat Agradació (DFa.), agraduació (AlcM), V. grau, degradació, degradar Agradança, agradar, gradós, V. grat +Agraf 'el qui no escriu, el qui refusa d'escriure cartes a ningú', agrafia, V. gràfic

AGRAIR, antigament *grair*, mot germà de l'oc. ant. *grazir* id., que també es troba (en la forma *gracir*) en portuguès antic (i algun cop en cast. dialectal arcaic); prové d'un ll. tardà GRATIOR 'jo dono les gràcies', derivat de GRATUS 'agraït' i de GRATIA 'agraïment', però no pot, per evidents raons fonètiques, sortir d'un infinitiu *GRATIRE (d'on vénen l'it. *gradire* i el cast.-port. *agradecer*) sinó d'una pronúncia *GRATIIRE amb -TI- corresponent al sinònim GRATIAS AGERE i al citat present GRATIOR. □ 1.ª doc.: S. XIII.

Grair es troba ja bastant en la Cròn. de Jaume I: «nós dixem als nostres: ben devem grayr a nostre Senyor, car ço que nós no havem nos dóna» (172), «los ho devets molt *grair*» (86), i en Ramon Llull: